

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben házból
 hordva.)
 Egész évre 10 frt. Fel évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyes számú 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 Hasábos peltisor egyszerű hirdetésnél 12,
 kétszoriál 10, háromszoriál 8 kr.
 A nyilvántartás peltisor 50 kr.
 Bélyegdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadtatnak a hi-
 vatalon kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
 hivatalában Budapesten: Lipótya-utca
 . sz. 1. em. Bees: Wallfischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:
 Belváros, Kalap-u. 15. sz. 1. em.
 A lap szellemi részét illető minden kös-
 lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bermentelen levelek csak ismert e-
 zektől fogadtatnak el. — Kéziratok nem
 adódnak vissza.
Kiadóhivatal:
 Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (Ker-
 tész József könyvnyomdai irodája)
 hova a lap anyagi részét illető közlemé-
 nyek (előfizetési pénzek, hirdetmények
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, június 18.

A közös hadügyminiszeri válság még min-
 dig foglalkoztatja a bécsi és pesti lapokat, s elő-
 reláthatólag nem oly hamar fog eltűnni a nyilván-
 osan discussio teréről.

Van is a tényekben tagadhatatlanul sok je-
 lenség és újmutatás, mely komoly következmény-
 nyekre utal és éber figyelemre int.

Kuhn báró fölmentésének valódi tényleges
 oka, máig földelérte nincs, s úgy hisszük, hogy
 soha sem is lesz, még pedig azért, mert erre kü-
 lönös specialis ok nem létezik, s bukása, az ed-
 dig, e tárgy fölött tudomásra jutottakból merít-
 tett meggyőződésünk szerint, nem egy személy,
 de egy egész irány és rendszer vereségét je-
 lentli.

Hogy Kuhn ur nem azért bocsátatott el,
 hogy helyébe más üljön, a dolgok pedig a régi-
 ben maradjanak, világos; hogy valamely con-
 cret eset, mely ösztönözésre vagy elégtelensé-
 gre adott volna okot s a legfőbb helyen
 nemtetszést szült volna, elő nem fordult, azt a
 fejedelem hűzélő kéziratán kívül már azon kör-
 rülmény is bizonyítja, hogy ily eset máig két-
 ségkivül köztudomásra jutott volna; nem lehet
 tehát, bármiképp forgassuk is a dolgot, más ma-
 gyarázatot találni mint azt, hogy Kuhn báróval
 az általa képviselt rendszer bukott meg, s hogy
 a csapás nem személye, de éppen a rendszer ellen
 volt irányozva.

Helyes tapintattal érezte ezt a magyar sajtó,
 a hír megérkezése első percében, s ezen érze-
 lem befolyása alatt állottak színezet különbség
 nélkül a hírlapok első nyilatkozatai.

Ha ma már oly enuntiatiókkal találkozunk,
 melyek a fölkeltektől aggodalmak lecsillapítására,
 a történetek szépitésére s azoknak nagy, elvi je-
 lentőségükből kivetkőztetésére ezéleznék, ezen
 mi nem csodálkozunk. Természetes következmé-
 nyé ez, az egyes lapok állásának és politikai
 összekötésének, s nem kételkedünk, hogy
 lesznek, kik ez uton nem sokára amyira fognak
 haladni, míg oda jutnak, a történet változás nagy
 előnyeit fölfedezni.

Mi más véleményben vagyunk, ugyanis
 azt hisszük, hogy az első percében meglepő hír
 mennél többet hányatik meg, annál nagyobb ag-
 godalmakat kelt úgy indokaira, mint következmé-
 nyéire nézve.

Nyilván való dolog, hogy a jelen rendszer-
 nek egy katonai, mint polgári irányban, sok,
 többnyire a legmagasabb körökhöz tartozó el-
 lenségei vannak, s hogy ezeknek élén Albrecht
 főherceg áll, ki különféle ezimen kiérdemelte
 felséges rokona bizalmát és háláját, és ki állásá-
 nál fogva könnyebben érvényesítheti eltérő né-
 zeteit, mint bárki más.

Talán még emlékezni fognak olvasóink
 azon észrevételre, melyet Bellegarde gróf várat-
 lan elmozdítása alkalmával tettünk, t. i. hogy ed-
 a főhadsegéd eltávolítását mindig miniszteri vál-
 tozás követte.

Igaz, hogy most a válság nem a külügyért
 érte, amyi azonban bizonyos, hogy a hadügyér
 elmozdítása, melyhez nem gróf Andrassy adta
 az impulsust, ez utóbbinak állását nem erősít-
 tette meg.

Meglehet, hogy Bellegarde gróf elmozdítá-
 sa, első győzelme volt azon iránynak, mely nem
 rég Albrecht főherceg körutja alkalmával elég
 érthetőleg nyilvánult, s melynek a szorgos és
 ügyes titokbantartás és elpalástolás daczára azon
 bizonyos dalmat pap beszédjében mégis némi
 utóhangja érte el sajtóinkat is.

Bizton állíthatjuk, hogy a főhercegi körut
 a határvidéken, sok jó hazafinál nagy megdöb-
 benést okozott, és hogy sok oly igaz vagy állító-
 lagos nyilatkozatok colportáltattak, még pedig joly
 egyének által, a kiknek éppen az ellenkező lett
 volna kötelességük; melyek komoly aggályokat

szültek a magyar érzelmű és szabadelvű polgá-
 roknál.

Ezen előzmények után, az említett irány, a
 hadügyminiszer elbocsátásának nagy horderejű
 tényében illi jelenleg diadalát.

Igy fogjuk mi föl a közbeszéd tárgyát ké-
 pező eseményt, s azért aggódva nézünk a jövő
 elébe, mert a győzelemre vergődött iránynyal
 egyet nem értünk, azt károsnak, sőt körülmények
 között veszélyesnek tekintjük.

Nem fogunk az általunk imént jelzett irány-
 nak részletes taglalására bocsátkozni, egyelőre
 csak annyit jegyzünk meg, miszerint annak kép-
 viselőit soha sem tartotta senki az alkotmányos
 kormányrendszer híveinek, vagy Magyarország
 barátjainak; ez magában elégséges arra, hogy
 bizalmatlansággal viseltessünk.

Gróf Andrassy személye némi megnyugtá-
 stást nyújt, de abban teljes biztosítékot nem talál-
 hatunk.

Megvagyunk győződve, hogy sem alkot-
 mány, sem magyarellenes irányban közremű-
 ködni nem fog soha; de nem tudjuk, vajjon képes
 lesz-e ő az irányt magát megakadályoztatni,
 egy, ha nem is egyéb mint conservatív áramlat-
 nak ellentállani.

A példa mutatja, mily hamar veszítik Bécs-
 ben a hatalmasak befolyásukat.

Eber figyelemmel fogunk tehát ezental ki-
 sémi minden lépést, mely a közös hadügyben
 történni, és kötelességünknek fogjuk ismerni
 reá utalni mindenre a mi megnyugtató, ép úgy
 mint az ellenkezőre.

— **Ugy értesülünk**, hogy a temesvár-orsovai vasut
 engedélyezése, illetőleg a romániai csatlakozások iránti
 törvényjavaslat, kedden csak azért nem terjesztett
 elé a képviselőházban, mert a közmunka és közlekedési
 miniszter ur távol volt. A legközelebbi ülésen azonban
 nemesak be fognak ez okmányok nyújtatni, hanem a
 kormány, értesülésünk szerint, azok sürgős tárgyalását is
 fogja kérni.

— **Kuhn báró visszalépése** alkalmával, a katonai
 hatóságokhoz egy köriratot intézett, melyben melegen
 emlékezik meg azon férfiak „fáradhatlan, tevékeny és
 hű közreműködéséről”, kik vele dolgoztak. Bucsint vesz
 a hadügyminiszerium hivatalnokaitól is, kik a hadsereg
 újjászervezésében egész erejükkel támogatták. A lapok
 még mindig Kuhn b. fölmentéséről nyilatkoznak. Így a
 „Reform” ez esemény alkalmából azon meggyőződés-
 ben van, hogy a válság a közös miniszteriumban már
 egyéb áldozatot nem kíván. Az alkotmányra nézve nem
 lát semmi veszélyt, mivel ennek sokkal hathatós biztosí-
 tékai vannak, hogysem egyesek akarától függne. —
 Andrassy gr. állása sines veszélyeztetve, mert illetékes
 helyen tudják, hogy mily jó szolgálatot tehet Andrassy,
 és mily nehezen lehetne őt pótolni. A „H. o. n.” szerint e
 tárgyban a min. elnököt a képviselőházban interpellálni
 fogják. Az „Ellenőr” ma ez eseményről a következő
 férhas nyilatkozatot teszi: „Magyarországra e hirtelen
 színe hozott és lejártszó miniszteri válság fölér egy jó
 loezkével. Ovattossá tesz jogaink védelmében; lelkiismer-
 tetessé csonka parlamentarismusunk fölhasználásában, és
 vigyázóvá az alkotmányon kívül álló befolyások ellen.
 Mäskülönben Kuhn sajnálni utólag s Kollertől félni elő-
 re nem, látunk sem okot, sem jogot, de még esélyes és
 férfias politikának sem ismerhetjük el az olyat, mely
 nagy dolgot vél mívelni, ha a malom alatti politika hűhó-
 jával halálra ijeszti egy készen levő reactionarius-alkot-
 mányos háborúval az országot, ahelyett, hogy a tények
 és intézmények ostorozó kritikájával férfias önértetét öb-
 resztné a nemzetnek.”

Az „Egyetértés” Kuhn b. bukását a reakció
 első győzelmének tekinti. A hatalomra került katonai
 párt legelőbb is vissza fogja régi hatáskörében állítani a
 főparancsnokságot, elmetszendi nagyobb részét azon
 gyöngye szálaknak is, melyek még az alkotmányhoz kö-
 tik, s amit meghagy, csupán azért kimélandi, hogy le-
 gyen minél fogva sarkakból kiemelni azt. A „Pester
 Lloyd” értesülése szerint Bittó miniszterelnök Bécsben
 illetékes helyen komoly előterjesztésben óvást tón az
 ellen, hogy a közös miniszteri kinevezések a Wiener
 Ztg-ban egy nappal előbb jelentek meg, mint a magyar
 hivatalos lapban. Remélhető, hogy jövőre hasonló elné-
 zések nem fognak előfordulni. — A prágai „Pozel z
 Praha” a közös hadügyérségben megtörtént személy-
 változást előhírnökül tekinti a bekövetkezendő további

személyváltozásoknak az osztrák miniszteriumban, mely-
 nyek szerinte július hóban várhatók. Hír szerint Auersperg
 Adolf herceg, Glaser és Unger vissza fognának lépni s
 mások — talán olyanok — által pótoltatni, kik Rauscher
 bíbornok kedves emberei. Hogy Koller báró Csehország-
 ban szerzett tapasztalait mily irányban fogja majd érvé-
 nyesíteni, arról, úgy mond, eddigi működéséről ítélve,
 nem lehet kétség.

— **A „Pesti Napló” a kölcsönre** nézve következők
 közli:

„Vasárnapi lapunkban említettük, hogy a Roth-
 schild-consortium, Weninger ur közbenjárására, a ma-
 gyar kormányának rendelkezésére bocsátotta mindazon
 összegeket, melyekre júniusban szüksége van, hogy e
 consortium ajánlatának megfontolására, mely a harmincz
 milliónyi előlegezési üzletből áll, elegendő idő legyen. A
 „N. fr. Presse” most az közli, s ezt saját híreinkkel meg-
 egyezik, hogy az összegek négy millióra rugnak, s mint
 tudjuk, ez összeg, Bittó és Ghyczy legutóbbi Bécsben
 időzése alatt, a harmincz milliónyi üzlet elfogadásától
 függetlenül, a londoni Rothschild ház által folyóvá
 tétetett.

— **A pozsonymegyei eset** elintéztét nyert. A mai
 hivatalos lapban olvassuk ugyanis a belügyminiszternek
 Pozsonyvármegye közönségéhez intézett következő le-
 iratát:

A megye alispánja, hozzá intézett rendeletem foly-
 tán, t. hó 12-én 4029. sz. a. kelt jelentése kíséretében
 fölterjesztette a megyei bizottság által t. hó 8-án tartott
 gyűlésnek jegyzőkönyvét, s ebből visszatérzéssel értesül-
 tem azon eseményekről, melyeknek a megye tanácskozási
 terme ezen gyűlés alatt színhelye volt.

A megye közönsége azon eljárása, mely szerint a
 főispán hivatali működését a bizottság egyik tagjának
 indítványa következtében nyilvános vita és bírálat tár-
 gyává tette, és határozatilag kimondotta, hogy a főispán
 és az alispán egymás mellett a megye ügyére nem mű-
 ködhetnek, — tulterjed azon hatáskörön, melyet az
 1870. XLII. t. z. a. megyei bizottságok részére megállá-
 pitott.

A főispán ezen törvény értelmében a kormánynak
 a törvényhatósági önkormányzat ellenőrzésére kirendelt
 közege lévén, hivatalos eljárása fölött és állásának tart-
 hatósága iránt való határozathozatal a megyei bizottság
 jogkörén kívül esik.

A főispán hivatalos tetteiért kizárólag a kormány-
 nak felelős, s mint a végrehajtó hatalom képviselője,
 az államkormányzat lévén alárendelve, csakis ezt illeti
 meg azon jog, hogy a főispán eljárása fölött ítéletet
 mondhasson.

Nem vonom kétségbe a megyei bizottság azon jog-
 gát, hogy ha a főispán a törvény által megszabott jog-
 körét túllépni, e részbeni sérelemnek kifejezést adjon,
 s hogy alapos panaszai tekintetében a kormánytól ke-
 ressen orvoslást; — de nincs hivatva a megyei bizottság,
 hogy ily ügyekben saját hatáskörében hozzon határo-
 zatot, melynek érvényt szerezni különben sem áll hatal-
 mában.

Ezen fölül törvénybe ütközik az említett határozat
 azért is, mert az indítvány, melynek alapján az hozott,
 az 1870. XLII. törvényezékek 46-ik §-a és a megyei ügy-
 rendtartási szabályok 9-ik §-a rendeletének megfelelően
 24 órával előbb be nem jelentetett és szabályszerűen
 közzé nem tett, s így az tárgyalás alá vehető nem volt.
 A törvény idézett §-ának szigorú megtartásához pedig
 ragaszkodnom kell éppen oly esetek elhárítása okából,
 mint a jelenlegi, hogy ily rögtönzött, a megyei bizottság
 tagjai nagy részének tudomására nem hozott indítványok
 elhamarkodva ne tárgyalassanak.

Ezen indokokból a megyei bizottság által követett
 eljárás helytelenítése mellett a folyó évi június 8-án tar-
 tott rendkívüli bizottsági gyűlésben hozott főnemlített
 határozatot ezennel semmisnek jelentem ki, s egyszerű-
 smind a megye közönségét oda utasítom, hogy hatáskör-
 rének hasonló átlépésétől jövőben tartózkodjék.
 Budapesten, 1874. június 16-án.

— **A szerb congressus**, mely július hó 11-ikére van
 egybehíva, mind a „P. N.” hallja, 13-án fog ünnepélye-
 sen megnyitattni. Az első két-három ülést a verificatio
 fogja igénybe venni s így körülbelül a patriarcha-választás
 a negyedik ülésben fogna megtörténni. A választás
 eredménye rögtön szentesítés végett felküldetik, melynek
 megtörténtével következik az ünnepélyes beigtatás. A
 congressus körülbelül június 25-én napotlatik el. Ezután
 vagy két hónap mulva újból össze fog ülni az egyházi s
 iskola alapok fölötti tanácskozás végett.

— **Viszály több megye és a kormány között.** A
 „M. P.”-ban olvassuk, több megye és a kormány közt
 viszály van készülőben. Az összeütközés alapját Pestme-
 gyé iparszabályai képezik, melyeket a megyéknek a volt
 belügyminiszter, mint kiválóan jókat, elfogadásra és leg-
 főleg némi módosítással, pure et simple átvételre aján-

Handwritten signature

lott. A megyék nagy része a miniszteri leirat értelmében készítő, jobban mondva, másoló le s küldé föl övéi gyanánt Pest iparszabályait, de azoknak életbeléptetését, — noha azokat a miniszterium hallgatva megerősíté, mi okból, mi okból nem, — elmulasztá. Sokan azt állítják, hogy az iparszabályzati statutumok életbe nem léptetése s esetrel-e hozott iparszabályok alkalmazása a választásoknál pompás segédeszköze volt a korteskedésnek.

Szapáry Gyula gr. belügyminiszter értesülvén azon körülményről, hogy a megyék még mindig késnek az előbbi belügyminiszter jóváhagyta iparszabályzat életbeléptetésével, s azt tapasztalván, hogy azok a statutumok nagyon hiányosak, pár héttel ezelőtt a Pest statutumait elfogadó megyékhez egy leiratot intézte, melyben a már megerősített statutumokat határozottan roszaknak jelentvén ki, fölhívá a megyéket, hogy statutumaikat a belügyminiszternek Pesthez intézett észrevételei alapján dolgozzák újra ki. — A belügyminiszter ezen eljárását, mint több oldalról értesülünk, néhány megye meg akarja támadni s az új észrevételek ellenében azon kifogással él, hogy azokat a megye azért nem fogadhatja el mivel a kormány nem a törvényszabta negyven nap alatt, hanem két év muiva élt ellemondási jogával s így a megyének jogában áll az elkésett belügyminiszteri észrevételek mellőztével, a már előbb hallgatva jóváhagyott statutumokat életbeléptetni.

Az összeütközés ily körülmények közt kikerülhetetlennek látszik s valószínűleg ismét egyikét lesz szerencsésér láthatni azon kormányzati surlódásoknak, melyek az autonóm megyék s a központi kormány közt ezen napirenden lesznek s melyek közigazgatásunk jóvátételét gyökeres megyei reform nélkül lehetlenné teszik.

— **A belgradi „Vidovdan“** szerint Csukics Szilárd, a szerb kormány eddigi bucaresti követe és államtanácsos, az osztrák-magyar birodalom bécsi követévé neveztetett ki. A bécsi szerb követség titkára Sztéjics Péter, szerb külügyéri titkár lett. — A bucaresti udvarnál Szerbiát, Petronijevics Milán államtanácsos fogja képviselni.

— **Galina altábornagy** tegnap elbucuszván a tábor-kar tisztejtől, azon reményét fejezte ki, hogy az előléptetési törvény, mely annyi sérelemnek tárgya volt, reformáltatni fog.

— **A tót gymnasiumok.** A hivatalos lap közli: A „Národne Noviny“ ismeretes tót lap írja, hogy Tanárky Géceon vallás- és közoktatásügyi államtitkár — Ipejy Arnold és Mészáros Ferencz miniszteri tanácsosok kíséretében — a znyó-váraljai és turóc-szent-mártoni gymnasiumokat megvizsgálván, e vizsgálatnak megnyugtató eredménye lett. — Hogy a vizsgálat megtörtént, az igaz. De hogy eredménye megnyugtató-e vagy nem? Arra nézve a „Národne Noviny“ legkevésbé sem lehet értesülve, miután a nevezett államtitkár jelentését még be sem adta.

— **A közeli nemzetközi statisztikai congressuson** tárgyalandó kérdések egyike a hadügy nemzetközi statisztikája. Az országos statisztikai tanács kívánatosnak látta, hogy e congressuson fölmerülő kérdésekhez magyar szakférfiak is szóljanak. Ennek folytán Havas Sándor honvédelmi miniszteri tanácsos: „Quelques mots sur la statistique militaire“ („Néhány szó a hadügyi statisztikáról“) című emlékiratot dolgozott ki.

Az emlékirat előadja az 1860-ki londoni s az 1863. berlini nemzetközi statisztikai congressusnak a hadügyi statisztikára vonatkozó határozatait s azon okokat, ame-

lyeknél fogva ezen határozatokat egy nemzetközi hadügyi statisztika összeállításánál kiindulási pontul elfogadni nem lehet, mert mind a londoni, mind a berlini határozatok szorosán a helyi viszonyokat tartván szem előtt, az ezekre alapított eljárás módozat más államok hadügyére nem alkalmazható.

Azon kérdésre, vajjon a hadügyi statisztikának, mely részei volnának nemzetközileg tárgyalhatók, szerző oda nyilatkozik, hogy a hadseregek szervezését, kiegészítését, egészségi állapotát s esetleg a pótlóvázást (a lóállományt s annak kiegészítését) tartja olyanoknak, melyekre nézve az előmunkálatok a különböző államokban inkább előhaladtak. S erre vonatkozólag szerző kimutatja, hogy az osztrák-magyar birodalom e részben első helyen áll, mint a volt közös hadügyminiszter, Kuhn báró szervezte műszaki és közigazgatási hadügyi bizottság és a táborok által kibocsátott közleményekkel illusztrál.

Az adóreform ügyéhez.

V.

A tőkepénz megadóztatására, valamint egyáltalában a jövedelmi adótörvények értelmezése és alkalmazására a jelenig következő, mondjuk ki előre, elégtelen tényezők működtek bizottság alakjában össze: egy, a pénzügyigazgatásigától kiküldött a helyi és egyéni viszonyokban teljesen tájékozatlan elnök, — mint földesurak, az idevágó adatokban szintén nem bővelkedő, azonfölül pedig még nem ritkán politikai motívumoktól és vallási elfogultságtól is vezetett két megyei tag, — egy földhöz ragadt, álokoskodásu, hol burokratikus önkényvel, hol a főnálló törvényekbe ítélő, hogy egyebet mellőzzen, elnézéssel eljáró adóhivatalnok, mint törvényértelmező és szóvivő, — két községi tag mint ötödik kerék a kocsiban, — a község érdekét képviselő, de, hacsak annak kárára nem, szóhoz nem jutható, s így fölülte kétesérteű fölvilágosítást nyújtó községi jegyző és végre — a községi bíró uram minden jó és rossz tulajdonával. Ez azon tribunal, mely itél az adózó félnek sokszor utolsó falata fölött. És az adózó fél? — szólhat, ellentmondhat s reklamálhat; az első elvileg zérus-értékűnek vétetik, utóbbi pedig gyakorlatilag bizonyult oly, vagy ha lehetséges még kisebb értékűnek.

Ez az eddigi, alkotmányos színezetű burokratikus eljárás. A forma meg van óva, a lényeg — elhanyagolva, ha meg nem ölje.

Véleményem szerint következő tagokból álló bizottság volna inkább célhoz vezető: egy, a kormánytól kinevezett, a helyi viszonyokkal teljesen és az egyéni viszonyokkal is általában ismeretes adóbiztos, — két — nem tőkepénz utáni — jövedelmi adót fizető megyei tag, — négy ugyanily községi tag; továbbá a döntő szavazattal nem bíró, csupán bővebb fölvilágosítást nyújtó községi bíró és jegyző, — végre egy szintén szavazattal nem bíró adóhivatalnok, mint a bizottság jegyzője, ki egyszerűs mind az előbbi évek adóalapjainak nyilvántartását látná el.

Ezen bizottság működési helyei lehetőleg kis kerületek központjai legyenek.

A főlebbzési bíróság következőleg alakíthatnók: az említett kormányadóbiztos, a megyei alispán, a

küzdöni kell az erkölcsi hibák ellen; mert, mint Montesquieu helyesen mondja, minden ember, akinek hatalom a kezében van, hajlandó avval visszaélni; odáig megy, ahol korlátot talál. Ki gondolná, hogy még az erkölcsiéget is korlátozni kell!

Clubbunk tagjaitól megkivánjuk, miszerint a magyar államiság eszméjének barátjai és követői legyenek. Az embert nem tekintjük tárgynak de egyéneknek, ethikai lénynek: elismerjük az egyéniség érzetét: de mint az államnak tagjai, kell, hogy a hazaszeretet által magyar állam polgárainak ismertessük meg magunkat. A görög nemzet, Európának egykori büszkesége, s Ázsiának rémképe, hanyatlott és bukott azonnal, a midőn fiaiban kihal a hazaszeretet, kipusztult a közügyek iránti érület, s magánérdeknek hajhászása divatba jött. A római világbirodalom azonnal roskadozni kezdett, a midőn a rómaiak hazafiságukat, az állam iránti magasztos eszmét, kiesapongó, pazar élettel és erkölstelenséggel váltották föl. — Azért mi az erények anyjává a hazafiság és a szabadság iránti szeretetet tekintjük.

A közszellem természetesen élő irányja a gondolat-érület- és érzelmenek a közös jólét iránt. Már a solonai alapelvek kiemelik a közös jóllét iránt. Már a kijelölök, miszerint a polgári viszályosságoknál, minden polgárnak részesülni kell, sőt partba kell állni, mert csak azon állam egészséges, a melyben minden polgár, polgártársán elkövetett igazságtalanságot saját magán elkövetettnek tekintti.

A ki tehát ez irányban haladni és működni akar, a ki vágyait és indokait sajátjának nevezi, a ki nem gyáva eszköze a rozslékütségnek, de jellemmel bír, sorinkba léphet, s velünk karöltve a fővárosi polgárság jó ügyéért működhetik. Mi senkit sem zárunk körünkbe ki, — ha jellemmel bír. Mi nem tartjuk a hagyományokat vagy mások szokásait szabályokul, de az egyesek jellemét. Ott a hol a hagyományok vagy mások szokásai szolgálhatnak szabályokul, ott hiányzik az emberi boldogság egyik leglényesebb alkateleme, s különösen az egyéni és társadalmi haladás főkölléke.

Hátra van még clubbunk céljának azon pontja, mely a társadalmi és üzleti előnyöket a polgártársak közt becsületes uton és módon: kölcsönös megismerkedés, fölvilágosítás és ajánlás által a legerélyesebben előmozdítani akarja.

A híres Mill „A szabadság“ című művében ki-

közigazgatási járási szolgabíró s végre két-két, az előbbieken jelzett minőségű megyei és községi tag.

Utóbbiaknak helyes megválasztásába helyezem én a legnagyobb bizalmat.

Hogy ily, nemzeti sajtóságainknak inkább megfelelő s így czélszerűbb intézkedések, valamint a fönjelzett pozitív törvények birtokában az adóreform és ezzel együtt államháztartásunk rendezése égető kérdésének sikeres megoldásához nem kis mértékben járulhatnánk hozzá: gyakorlati tapasztalataimból és kicsinyben tett pontos számításaim fölülte kedvező eredményéből merített erős, tántoríthatlan meggyőződés.

Áttérek végre utolsó tárgyamra: a hus- és bor-fogyasztási adóra.

Ez adónem jelenleg, amennyire tudom, igen kis átlagért a községeknek van odaengedve. Ez összes haszonbért a bor- és husmérők vállalják magukra és fizetik is; teszik pedig azt oly készségesen azért, mert az általuk tettelesen fizetendő illetékek egy éven át logalább kétszer annyit tennének. Ha tekintetbe vesszük, hogy e kétszeres összeghez különösen bortermelő helyeken a magánfogyasztás is jóval hozzá járulna; ugy kénytelenek vagyunk bevallani, hogy az állam ezen jelentékeny jövedelmi forrását eddig tökéletesen elhanyagolta.

Hogy az állam ez adónemet tulságos, az egészet elnyelő költséges voltánál fogva maga nem kezelheti, nagyon világos; a miből azonban még korántsem következik, hogy javára a község nem kezelhetné. S valóban, ha szemügyre vesszük, hogy borszállítás ily helyekre nem gyakran történik, s hogy a mészáros a levágandó darabok marhaleveleit most is köteles bemutatni; ugy azon belátáshoz jutunk, hogy nagyobb városokat kivéve, hohelyéb intézkedések is kellenének: a községek bizonyos kis százalék részesítése mellett ez adónemet minden nehézség nélkül kezelhetnék az állam javára.

Ime ezek nagyban azon elvek és módok, melyek szerint az állam az általam jelzett célt: t. i. az állam-pénztár fokozott követeléseit minden adófellemelés vagy jelentékeny új adó behozatala nélkül csupán arányos, igazságos adófelosztás és a közvetett adók kellő fölhasználása által elérhetne.

És most még valamit az adóügy kezeléséről.

Hogy a fölsőleges nagyszámú s így roppant költséggel járó adóhivatalok döcögős mechanizmusuknál és sok panaszra okot nyújtó eljárásuknál fogva az adóügyet nemcsak hogy nem képesek előre vinni; hanem annak jelentékeny kárára is vannak: a fölött csak egy hang uralkodik.

A hatóságok és községek obbeli hatáskörüknek kitágítása mellett állítassék föl minden megye területén egy, a közigazgatási közegekkel szoros összeköttetésben álló a szükséges ügyes, munkaképes hivatalnokokkal ellátott adóügyi hivatal, melynek élén álljon egy a helyi viszonyokkal tökéletesen ismerős, tiszta jellemű, fontos hivatásától áthatott és kellő képzettséggel bíró férfiú.

E hivatal, mint ezt már több oldalról hangoztatták, a pénzügyigazgatóság teendőinek egy jó részét is végez-

emeli, hogy ha kitünő mértékben bír az egyén azon tulajdonok valamelyikével, melyek saját javát mozdítják elő, mindenesetre méltó tárgya a bámulatnak, s annyival inkább megközelíti az emberi természetet tökélyét. Ha ellenben mindazon tulajdonokkal szűkölködik, ugy a bámullal ellenkező érzetet fog ez által másokban ébreszteni.

A bölcsészek pedig fölállítják a tételt, hogy minél jobban keresi valaki saját hasznát becsületes uton és módon, azaz: minél jobban igyekszik és képes saját magát fontartani, annál nagyobb erényvel van megáldva. S minthogy az ész semmi természetellenest nem követel, tehát azt kívánja, hogy kiki magát szeresse, saját hasznát, a mennyire csakugyan igazi haszna, keresse és mindarra törekedjék, a mi az embert nagyobb tökéletességhez igazán vezeti.

Helyesen véltünk tehát eslekedni akkor, a midőn elhatároztuk, hogy a társadalmi és üzleti előnyöket, mások megkárosítása nélkül előfoglaljuk mozdítani clubbunk tagjai között, s ezáltal kinek kinek igazi hasznához, tehetségünk szerint segédkeztet nyújtani.

Ezen alapelvek mellett alapítottuk meg mi polgári clubbunkat.

A polgári társulatokat a művelt világ a legfontosabbnak tartja, azonban a városi polgárságtól, de különösen a fővárosi polgárságtól megkivánja, hogy magasabb fokú műveltségét fogva, magasabb eszméknek a megpendítője és szószólója legyen, hogy a közvéleménynek első tényezői közé tartozzék annál inkább, mert a nagy politikai tudományt: összeegyeztetni a rendet a szabadsággal, csak a városi életben lehet elsajátítania.

Az erős döntő közvéleményt, nem egyesek, mesterként összetborított koteriák teremtik, nem a kormány és az állam egyes férfai vagy pártvezérei és írői alkotják, hanem a megdönthetetlen eszmék folytonos, e nem fojtható ereje szüli egyedül a közvéleményt; és ha mi az ilyen közvéleménynek csak a legkisebb de egészséges része lehetünk, a mire csakugyan törekedni el nem mulasztunk, ugy polgári kötelességünknek eleget tettünk. Ilyen eszmék szolgálatjában áll a mi clubbunk is. Fenyegetésekkel nem lép az életbe, de azon törekvéssel, hogy eszméink pártolására a fővárosi polgárságnak minél nagyobb számát megnyerhesse.

Ez célunk, ez földadunk. Adja az ég, hogy mindennek megfelelőhessünk!

A „KÖZÉPPÁRT“ TÁRCZÁJA.

A terézvárosi clubb helyiségének megnyitása alkalmával tartott beszéd.

Dr. Bobula Jánosról.

(Vége.)

Azon szigor, amelyet saját magunk ellen akarunk érvényesíteni, következménye, hogy nemcsak az egyoldalúságot, a részrehajlást kerülni fogjuk, de hogy a pájtáskodás kedvéért nem fogunk a közügyek hátrányára működni; sőt megkivánjuk klubunk minden tagjától, miszerint ne tettelezze azt föl, hogy a pájtáskodás palástjával takargatni fogjuk a tudatlanságot, az erkölstelenséget és közügyekben a lelkiismeretességet. Tiszteljük a tehetséget; ezen tiszteletünknek méltó kifejezést fogunk majd szerezni az adott alkalomkor s osztatlan bizalmunk körül fogja venni a legjobbakat; de senki se gondolja, hogy ezen tisztelet, ezen bizalmat köztünk a csuszás-mászás, a gyáva képmutatás, a kiesapongó pájtáskodás által lehet megszerezni. Sőt ellenkezőleg, oly egyén — Mill szavaival élve — ki elbizakodottságot, durvaságot, makacsságot tanusít, ki nem képes ildomosan élni, ki nem tudja káros gyöngöségeit főkezni, aki a szellem és az értelem rovására egészen az állati élvnek él, legyen elkészítve, hogy elveszti becsülésünket és jóindulatunkat.

Mások jogait nem csorbítva, kárt és veszteséget nem okozva: a ravasszág és kétszínűség ellen, ahol majd az mutatkozni fog, erélyesen küzdünk.

Kegyetlenség hajlandóságból, roszaság és gonosz természet; a legtársadalomellenes, gyűlöletre leginkább méltó szenvedély, az irigység; képmutatás és ravasszág; haragra lobbanás elegendő ok nélkül; a bántalomnak meg nem felelő bosszúszere; uralkodásvágy mások fölött; tulságos előnyök óhajítása; a mások kisebbítésén alapuló dolyf; az önzés, mely önmagát s az önérdéket mindennél többre becsüli és minden kérdést saját javára dönt el; — mindezek oly erkölcsi hibák, melyek a rosz és gyűlöletes erkölcsi jellem alkatrészeit képezik, s minden jóra való polgár kötelessége, ezek ellen küzdöni; kiki saját körében, saját kerületében. — Semmi bámulivaló azon, hogy a mi kerületünkben, épen ugy mint másutt,

heté és egyenes összeköttetésben állhatna a pénzügy-miniszteriummal.

Igy tennők meg az első lépést a decentralisatio felé; a hosszadalmas, költséges és azonföül megbizhatlan merev burokratismus kényelmes pamlagairól föl volna riasztva és remélhetőleg nemsokára ki irtva. Az ügykezelés most egyszerűbb, de pontosabb és olcsóbb is volna, és mert nemzeti külön tulajdonainkkal, szokásainkkal, ugyanis az adókövetés és behajtás a hatóságok és községek élénk részvevése mellett történék, meg-egyezőbb is volna: az intézmény maga könnyen gyökeret verne és később általános tiszteletet gerjesztő köz-igazgatási közzé fejlődhetné ki magát.

Az adóhivatal és adózók közötti feszés, hogy ne mondjan ellenséges viszony megszünnék; mi nem tekintenők azt többé ellenségnek, az pedig minket nem csupán megsarczolandó misera plebs contribuensnek, mint ezt sajnos mostanság teszi.

Minden adóügyi hivatal élére egy odatermett ember: az állam és nép közötti egészséges viszony meg van állapítva és ezzel együtt e téren minden megnyerve.

Adja az ég, hogy így legyen!

Fegyvernek, júniushó elején.

Dr. Frank Mór.

Különlélek.

Budapest, június 18.

Az orvosok e természetvizsgálók XVII. nagygyűlésének előkészítésére alakult központi bizottság Győrött június 15-én tartott ülésében, számba vévén a győri körülményeket, elhatározta, hogy a nagygyűlés augusztus 18-ára hívassék egybe. A program ekkép állapítottat meg: augusztus 17-én ismerkedési estély, 18-án gyűlés és táncestély, 19-én műkedvelői előadás, 19-én kirándulás Sz.-Mártonba, 22 és 23-án kirándulás Óvárra.

B. Pirét altábornagy tegnap még nem halt meg, de állapota oly aggasztó, hogy életben maradásához alig van remény, s halála minden órában várható. Meglehet, bár az ellenkezőt óhajtjuk, hogy a tábornagy, mire soraink napvilágot látnak, már nem lesz az élők sorában. A Rókus-kórház I. számú szobájában ápolatik. Szakadatlanul 5-6 orvos van körülötte, kik halántékát borogtatják és legnagyobb gondját viselik. A beteg folyton agoniában van s negyed óráról negyed órára várják a vég-katastropha beálltát. Ma délelőtt több ízben megmozdult, ami azon véleményre adott okot, hogy állapota némileg javult. De e remény nem teljesült, mert ma reggel óta az eszméletlen betegnél folytonos hörgés állott be. Ütéré percenként 180-at ver.

A székelőföld anyagi és szellemi köznevelődését célzó folyó évi mártius 15-ki értekezletből javaslat-tételre kiküldött 15-ös bizottság megbízatásában eljárva, az ebbeli jelentés tárgyalása végett folyó június hó 21-én t. i. a legközelebbi vasárnapon az országház tárgsalgó termében (Pest Sándor-utca) tartandó újabb értekezletre a fővárosban időző székelők és ügybarátok azon megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az idő rövidsége miatt nem levén lehetséges az illetéket személyenként meghíni, e felszólítást érdeklettek tekinték személyenkénti meghívásnak. — A 15-ös bizottság határozatából, Budapest, június 17. 1874. Hajos János, biz. elnök.

Szliácsról írják nekünk a következőket: Évek óta az idén először fordulván meg Szliácson kellemesen lepett meg Felső-Magyarország e kies fűrdője. Alig 5-6 év előtt egyhangú volt a panasz a kényelem hiányáról; és most nagyszerű épületek, gyönyörű szállodák s pompás gyógyterem a comfort és az izlés minden kívánalmának megfelelnek. A fűrdő nevezetesen kibővített felsőes parkjával, dus lombozatával, kényelmes utával, szép berendezésével a leghíresebb fűrdőkkel is versenyezhet. Dr. Hasenfeld fűrdőorvos, egyetemi docens, nagy buzgalommal működik, hogy minden intézkedés, a tudomány és a gyakorlati élet igényeinek megfeleljen. A tulajdonos társulat sem mulaszt az illetéket a fűrdő emelésére. Az épületek a külföld leghíresebb gyógyhelyein is diszítol szolgálnának. A vendégek száma egyre szaporodik és máris 20-at tesz. Között számos külföldi, francia, német stb. Legérdekesebb vendég a külügyér neje: gróf Andrássy Gyuláné, a ki a szeretetreméltósága és kedves egyszerűsége által mindenki rokonszenvét megnyeri. Az egyszerűség a toilletben különben fenyvoldala a szliácsi fűrdő-társaságnak. Míg más hasonló helyeken a fényűzés, mondhatni visszatartó, addig itt a hölgyek legnagyobb része nemes egyszerűség által tűnik ki, a mi nem csak méltóságos emeli az általános hangulat kedélyességét, és a mi — ha így marad — a fűrdő vonzerjét bizonyára csakis emelheti. C.—n.

Borsos Sándor haramia viselt dolgaira vonatkozólag írják nekünk f. hó 16-áról: Ha Ázsia legtávolabb eső sarkában volna Jászkiés és Süly, csak akkor lenne — talán — lehetséges, hogy hasonló eset történjék. F. hó 15-én délutáni 6 órakor Borsos Sándor, a már hírhedt rablógylkos s futóbettyár, szíven lött egy hadnagyot, ki természetesen szörnyet halt. — Az eset annál rendkívül-ebb, mert a véletlen úgy akarta, hogy nevezett rabló a jászberényi törvényszék elnökének tanyáján vigye véghez e büntényt. — Különbön nincs mit csodálkozni ezen egész ügy fölött; nem az első, de nem is utolsó tette ez Borsosnak. Borsos még agyon fogja a fél Jász-ságot lövöldözni. — Ki az oka mindennek? Egyszerű erre a válasz. A hiányos, és mondhatnók, a büntig hanyag s minden kritikám alóli fej- és esznelküli rendőrségünk. — Hónapok óta lappang Borsos Sándor Jászkiés város határában, több napot töltött benn a városban, tudva volt minden lépte, ismerik barátait, szeretőit, tudják, mikor van itt, mikor ott! És mit tesz rendőrségünk? Semmit! Véletlenségből rábukkantak a hadnagyok 15-én este felé, s mert már ki nem kerültek, rákiáltottak:

„Add meg magadat!” De ez fittyet hányt nekik. Ekkor belövéldöztek az ablakon, Borsos fölajdult, s kiáltott: „Jaj! meglőttetek!” Erre a pandurok, számszerint négyen, az ablakhoz ugrottak, mire Borsos a leghamarább odaért rendőrt szíven lötte, a többi természetesen ellábolt, s így ő szépen elcsúszhatott. — Mi lesz ennek a vége? Ha rendőrségünk vezetésében mielőbb erélyes változás nem történik, bizonynyal igen szomorú dolgok fognak még színe jönni. Kerületeink erélyes alkapitánya felé reményteljesen fordul tekintetünk, hogy gyors, üdvös intézkedés által megmenteni vidékünket e nagy kalamitástól. L.

Az osztrák hadügyminiszterek. Ausztriában tudvalevőleg csak 1848. óta vannak hadügyminiszterek; addig az ugynevezett haditanács végezte e szak teendőit. A haditanács utolsó elnöke 1848-ban gr. Fiquelmont volt. Az ekkor beállott alkotmányos aerában a szerencsétlen gróf Latour nevezett ki első hadügyminiszteré. Őt követték: báró Cordon 1848—1849.; azután gróf Gyulay Ferenc 1849—1851., és b. Csorics 1850—1853. Ezután megint nem volt hadügyminiszter 1860-ig; ez idő alatt Vilmos Ferenc Károly főherceg volt a hadsereg főparancsnoka. A második alkotmányos korszak hadügyminiszterei voltak: gróf Degenfeld-Schönburg 1860—1864., Frank lovag 1864—1866., báró John 1866—1868., és báró Kuhn 1868—1874., a ki, mint e számokból látható, valamennyi között legtovább tartotta magát.

A jövedelmi adójegyzékek, mint a tanács hirdeti, közelébb nyilvánosan ki fognak tétetni, és pedig a két első kerület jegyzéke 19-től 29-ig a capucinusok zárdájában; a III. kerület az óbudai korona-vendéglőben; a Lipótvárosé szintén e napokon a redoute éttermében, a belvárosé 23-30-káig az új városházán; a terézvárosé június 27-től július 4-ig az arena-utcai 5 sz. házbán; a József- és Ferencvárosoké, valamint a kőbányai szintén e napokban a bodzafa-utcai Hebel-féle házbán. Az adózók, kik idejekorán kívánják maguknak tájékozást szerezni, a kített napokon d. e. 8—12-ig és d. u. 3—6 óráig megtekinthetik a jegyzékeket és a bizottságok előtt azonnal be is jeleníthetik főlzólamlásukat.

A kártyázás, ha mindjárt hazard is, szabad, hogyha istenes czélebből történik. Ezt tanítja legalább a „Magyar Allam“ mai számában mérgesen kifakadva collegája és vetélytársa, a „Magyar Politikai“ ellen. A „Magyar Politika“ nevű lap — írja páter Lonkay — elég jellemzően örömet talál abban, ha a legantikatholikusabb lapokból a „M. Allam“ elleni támadásait saját hátszájába áttüleszereheti. Még akkor is örömmel teszi ezt a „M. Politika“ nevű lap, ha oly lapok, mint a „Hon“, a szent atya számára való szeretetadományok miatt gnyolódnak ellenünk. Így vette át ma a „Hon“ azon sorait, melyek a nemzeti színház egyik férfitagjának négy forintnyi szeretetadományát gnyolják ki. A gny abban akar culminálni, hogy jeles színeszünk, B. ur, kártyán nyerte azt a négy forintot. De ebben semmi gnyolnivalót nem találunk; azt pedig, hogy a nemzeti színház tagjai közt keresztény érzelmű férfiak is találhatnak — a „Hon“ gnyolhatja; ez neki kenyere, s töle mást nem is várhattunk; hogy azonban a „M. Politika“ nevű lap szintén vigyorgogjon (sic!) előlött: ez méltán meglepő. Denique a stylus csak jellemzi emberét!

Rövid hírek. Wagner Richardnak „Tristan und Isolde“ című operáját Weimarban mult vasárnap este adták elő a nagyhercegi család, számos meg-hívott vendég és tömérdek kíváncsi idegen jelenlétében. A mű sikerét teljesnek és olyannak mondják, mely a legmerészebb vállalkozást is fölfülmuta. — Gróf Széchenyi Ödön, fővárosi tüzoltó-főparancsnok, hosszabb utazásról visszaérkezett Budapestre és a tüzoltó-parancsnokságot ismét átvette. — St. Urbanban, Pettau mellett történt nemrég, hogy egy iskolásgyermekek fölgnyújtotta szülei szomszédjainak házáat, mert e szomszéd fia bevádolta őt a tanítónál iskolamulasztás miatt. — A velencei kath. nagygyűléshez a pozsonyi kath. politikai casino üdvözlő táviratot küldött. A pozsonyi „Recht“ közli most a gyűlés elnöke, duca Salvatinnékövetkező válaszürgönyét: „Az olasz kath. nagygyűlés megköszöni és tudomásul veszi a határozatához való hozzájárulást nyilatkozatát.“ — A „Mosk. Viedomosti“ a siberiai számuizötökről egy közleményt hoz, melyből azon adat érdemel említést, hogy a mult évben Tobolskon át körülbelül 10,000 rab szállított Szibéria különféle vidékeire, azokat nem számítva, kik a tobolski kormánykerületben helyeztek el. — A fővárosi rendőrségünél úgy, mint az a többi városi hivataloknál már megtörtént, új hivatalos órákat akarnak behozni, és pedig d. e. 8 órától d. u. 2-ig, és remélik, hogy a belügyminiszter azokat jóvá fogja hagyni. Az új időbeosztás életbelépése után a főkapitányságnál fölváltva két hivatalnok fogja a szolgálatot végezni, az egyik d. u. 2—6-ig, a másik esti 3 órától reggeli 8-ig. Hasonlóan az alkapitányságoknál mindig egy hivatalnok végzendő a napi szolgálatot, és pedig d. u. 2—6-ig. — A b. l. szabóság felésege őt nap előtt férjével volt ezivódása folytán két éves leányával hazulról eltávozott, és nem tért többé vissza. Valószínű, hogy gyermekével együtt a halált kereste. — Az új vidéki „Zastava“ szerint a budai püspökmezejében a congressusi követválasztás f. hó 23-án lesz. A „nemzeti párt“nak (Mileticsék) jelöltjei: Magyarevics Jeremiás (budai lelkes és városi képviselő) és Lupa Péter (pomázi mérnök); ezek ellenében a mérsékelt pártnak jelöltje Milicsics János szent-endrei esperes (a „Zastava“ szerint „vén reactionarius“) és Ignátovics János (szent-endrei birtokos.)

Nemzeti színház. Péntek, június 19. „A társaság-ból.“ Színmű 4 fölvonásban.
Budai szinkör. Péntek, június 19. „Arany chignon.“ Operette 3 föl.

Törvényszéki csarnok.

Budapest, június 18.

Zsarolás. A több hó előtt Zwillinger Ármán, helybeli ügynök ellen emelt zsarolási vád ma futólágosan lett tárgyalva. Zwillinger tudvalevőleg „Assistenz“

(Támogatás) neve alatt egy tagok nélküli egyület létesített, melynek föladata „kétes természetű“ követeléseknek törvényszéken kívüli uton való behajtása. Az együletnek programja szerint ezen „törvénykülvüli ut“ különféle erkölcsi nyomásokból áll, melyek az „adólajstromba“ való fölvételét kezdve, lépésről lépésre az újságokba volt közzétételig folytatattanak; e nyomás kellemtelen következményeire igen erélyesen figyelmeztetnek az adósok. Gyárfás István nagyváradi kir. ügyész Zwillingert zsarolásáról vádolja, mert vádlottól több be nem pecsételt levelet kapott, melyben az „Assistenz“-nél szokásos fenyegetések mellett meg lett intve, hogy Varga helybeli magkereskedő üzvegények egy állítólag 1865-től származó adósságot (8 frt 71 krt) fizesse meg. A ma személyesen megjelent Gyárfás ezen adóssára vissza nem tud emlékezni. Pinczer Ferenc, Vargának volt könyvivője megerősíti, hogy ő 1866-ban Varga rendelkezébe többször megintett Gyárfást az összes megfizetésre. Pinczer a főkönyvi kivonatot is magával hozta, mely az adósság föállása mellett tanuskodik.

A pesti főkapitányság egy hivatalos jelentésében tagadván, hogy nála bejelentetett az „Assistenz“, Zwillinger erre vonatkozólag Kovács Pál, volt ügyvédjére hivatkozik. Az kijelenti, hogy a hivatalos idézet és válóttan, mert ő maga nyújtta be a kérvényt egy programmal, melyről azonban nem tudja, vajjon a jelenleg fölmutatott programmal azonos. Az mondja tovább, hogy a rendőség jelenleg azért nem akarta vagy nem tudta kiszolgáltatni az érintett kérvény és program másolatát, mert ezen iratok egy tisztviselő által elkövetett nagyobb szerű bélyegsikkasztás miatt zár alatt vannak. A vádlott maga mellett azt hozza föl, hogy ő már számos és régi csődöt kiegyenlített és sok dubiosus követelést behajtani tudott. Fölmutatott egyszersmind egy kérvényt, melyben megbizói, eljárása miatt dicsérettel elhalmozzák. Remete Géza védbeszédjének meghallgatása után, vádlott tényállás hiányából fölmentetett; föleg azon okból, mert a Varga-féle követelésnek jogosulatlanság konstatalva nincs. Az iparrend körüli vétség megtorlása miatt azonban az iratok az iparhatósághoz tétetnek át. A kir. ügyész a fölmentés ellen fölebbzett.

Táviratok.

Prága, június 17. Scheu munkás-izgató, csavargás miatt nyolcz napi fogságra ítéltetett.

Mainz, június 17. A katolikus egyület közgyűlése resolútiókat fogadott el a modern civilisatio, a német birodalmi alkotmány, a közoktatás elkereszténytelenítése és állami kezelése, a szabadelvű sajtó, az állami egyház, a püspököknek világi tszék általi elmozdíthatósága ellen; ellenben kijelentette, hogy óhajítja a pápai szék politikai önállóságát, a katolikus egyház jogainak megóvását és a pápai jogok visszaköveteltetését.

Paris, június 17. Sady pasa pénteken Konstantinápolyba utazott.

Versailles, június 17. A nemzetgyűlés megkezdte a municipális hatóságok szervezéséről szóló törvényjavaslat második tárgyalását; incidens nem fordult elő. Az alkotmányi bizottság azt határozta, hogy előbb Perriere indítványát tárgyalja és erről külön jelentést tesz. Ugy hiszik, hogy határozatai kedvezni fognak Sant-Croix indítványának.

Barcelona, június 15. A hadsereg Garonanál visszaverte Saballsnak Felu de Guixolo elleni támadását.

Közgazdaság.

A nyitrai gazdasági egyesület 1874. szeptember 27, 28 és 29 napján Nyitra városában gazdasági kiállítást rendez, melynek célja: örszegyűjteni a megye területének jelesebb terményeit, állatait és készítményeit, hogy ezek a vidék gazdasági iparának képviselőiként tulajdonosaik számára kelendőseget biztosítsanak.

Oroszország kereskedelme és vasutai. A „Birszew. Viedomosti“ Oroszország kereskedelméről egy terjedelmes vezércikkben emlékezik. Adatai szerint a kereskedelem 7 év alatt kétszeresen gyarapodott, míg a megelőző 7 évben az csak 15%-kal emelkedett. Ezen jelentékeny sikert Oroszország gyorsan terjedő vasuti hálózatának köszönheti, mely 1870-ik évben még csak 70.41 versztát tett s a f. é. elején már 15,191 versztából állott; következőleg e téren majdnem utólte már Franciaországot, ahol a jelenlegi vaspályák hossza 18,565 kilométer, vagyis 16,300 versztát tesz. De azért még egy óriási építési munka vár rá, hogy e tekintetben a többi államok egyenlő lábón álljon, mert, míg például az észak-amerikai Egyesült-Államokban egy vasuti verszta 365 lakosra, Németországban 2450 re, az alatt Oroszországban egy verszta még csak 4600 lakosra esik. Az aránytalanság és hiány még nagyobb, ha nem a népesség, hanem a földterjedelem véteket tekintetbe. A térséget véve szinormértékül megállapított tény, hogy Angolországban minden négyesegü mértföldre 4 verszta vaspálya, Németországban pedig 2 verszta esik, holott az európai orosz birodalomban, mely tízszer nagyobb Franciaországnál, minden mértföld után még csak 1⁶/₁₀₀ vaspálya-verszta van. Az egyik főbaj az óriási építkezési munkánál az lesz, hogy Oroszországban tekintettel még a lakosság gyrségére s ki nem fejlődött állapotára, a további vasuti tervek egyedül a kormány részéről adandó biztosítékok mellett valósíthatók.

A budapesti gabna és értéktözsde. Június 18. A gabnaüzlet még mindig lanyha. Tözsdeinken csekély forgalom mellett szilárd hargalat volt. Eladtattak: magy. díjsorsjegyek 77, magyar hitel 156.25—156.76, földhitel 60.25, anglo 31.50, municipális 21, takaréks és hitel 45, pesti közüti 269, első hazai takarékpénztár 2230, I. m. biztosító társaság 860, budai kereskedelmi bank 172, pesti bank 9, pesti építobank 15.6, franko 63.50. — Valuták változatlanok, 20 frankos arany 8.92, császári arany 5.32, tallér 1.65.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.
Segédszerkesztő: Dr. Kakuja Gyula.

